

B. Osobitná časť

K čl. I (zákon č. 131/2002 Z. z.)

K bodu 1

V nadväznosti na bod 2, z dôvodu aby nebolo potrebné získavať individuálny súhlas na spracúvanie osobných údajov podľa osobitného predpisu sa dopĺňa možnosť využitia (zvukového aj audiovizuálneho) verejného prenosu zo zákona i v ďalších situáciách pri ktorých sa predpokladá podmienka verejnosti ich priebehu.

K bodu 2

V niektorých situáciách sa vyžaduje verejnosť aktivít na vysokej škole (v praxi ide napr. o štátne skúšky, rigorózne skúšky, habilitačné prednášky a inauguračné prednášky). Za situácie, ak je prítomnosť väčšieho počtu osôb významne obmedzená, prípadne úplne znemožnená je problematiku zásadu verejnosti dodržať. Preto sa s ohľadom aj na súčasné obmedzenia navrhuje, aby bolo možné zásadu verejnosti dodržať aj pri online prenose príslušnej udalosti, či už samostatne zvukom alebo audiovizuálne. Návrh neupravuje bližšie, akým spôsobom má byť priamy prenos zabezpečený, teda môže ísť o youtube, vlastný web vysokej školy, facebook, zoom.us, MS Teams, ... Môže ísť napríklad o živý prenos prostredníctvom počítačových sietí. S ohľadom na technické obmedzenia sa pripúšťa, že počet používateľov, ktorí môžu sledovať priamy prenos, môže byť limitovaný, čo je rovnocenné s obmedzeniami posluchárni, v ktorých sa koná za bežných okolností štátna skúška. Vysoká škola by však nemala účelovo obmedzovať počty možných používateľov a jej cieľom je zabezpečiť čo najširšiu možnosť verejnosti. Vzhľadom na odlišný charakter obhajoby habilitačnej práce, resp. habilitačnej/inauguračnej prednášky sa navrhuje v týchto prípadoch neumožniť samostatný zvukový priamy prenos bez obrazu (pre posúdenie pedagogických kompetencií môže byť relevantné mať komplexnejšiu ako len zvukovú informáciu prednášajúceho).

V prípade, že počas fyzickej prítomnosti pri úkone má verejnosť možnosť zapojiť sa do daného úkonu (napríklad vystúpiť na zasadnutí akademického senátu), mali by sa využiť také nástroje verejného priameho prenosu, ktoré umožňujú obojstrannú (moderovanú) komunikáciu. V prípade rozhodovania o skutočnostiach, pri ktorých zákon predpokladá tajnosť hlasovania, môžu k nim uvedené orgány pristúpiť len v prípade, že vysoká škola disponuje technickými prostriedkami nespochybniteľne zaručujúcimi podmienku tajnosti hlasovania, t.j. nemožnosť identifikácie konkrétnej hlasujúcej osoby. Vysoká škola si podrobnosti o priebehu zasadnutia kolektívneho orgánu formou videokonferencie môže upraviť vo svojom vnútornom predpise (v rámci rokovacieho poriadku).

Zároveň sa z hľadiska zvýšenia miery elektronizácie navrhuje toto opatrenie neobmedzovať len na súčasnú situáciu, resp. na krízové situácie vo všeobecnosti, ale aby išlo o systémové opatrenie. Konkrétna aplikácia je na rozhodnutí vysokej školy/fakulty.

K bodu 3

Vzhľadom na súčasnú situáciu sa ukazuje potrebné zvýšiť otvorenosť viacerých inštitútov, ktorých limity sú upravené zákonom. Keďže jednotlivé návrhy sú uplatniteľné pre krízové situácie vo všeobecnosti, navrhuje sa neobmedzovať ich len na súčasnú situáciu.

Prvá skupina sa týka orgánov vysokých škôl. Vzhľadom na to, že orgánu vysokej školy môže skončiť funkčné obdobie v priebehu krízovej situácie, v ktorej môže byť na konkrétnej vysokej škole problematické zabezpečiť vykonanie volieb, navrhuje sa, aby funkčné obdobia týchto orgánov boli zo zákona predĺžené. Vysokým školám sa po skončení krízovej situácie ponecháva dostatočný trojmesačný časový úsek na nahradenie takýchto členov v zmysle ustanovení zákona (napr. ak sa krízová situácia skončí 8. 8., funkčné obdobie sa takémuto členovi skončí 30. 11.).

Vzhľadom na to, že návrh umožňuje elektronické rokovania, do úvahy prichádza možnosť, že sa členov príslušného orgánu podarí zvoliť, preto by predĺženie funkčného obdobia nemalo význam na celé obdobie. Navrhuje sa teda, aby v prípade úspešnej voľby (vymenovania) došlo k plynulej výmene členov (napr. ak by malo predĺžené funkčné obdobie skončiť 30. 11., ale nového člena sa podarí zvoliť 20. 9., predĺženie funkčného obdobia skončí 21. 9.); to platí aj pre bod 4. Ide o obdobný prístup ako pri hlavnom kontrolórovi obce (§ 30f ods. 6 zákona č. 369/1990 Zb.).

Vzhľadom na obmedzenie zoskupovania väčšieho počtu ľudí je problematické zabezpečovať poskytovanie vzdelávania v prezenčnej metóde. Preto sa navrhuje v krízových situáciách akceptovať poskytovanie online vzdelávania za prezenčnú metódu (využitie informačných a komunikačných technológií), bez potreby prípadnej úpravy informačných listov jednotlivých predmetov. Zároveň sa navrhuje časové vymedzenie akceptácie na obdobie trvania výnimočného stavu, núdzového stavu alebo mimoriadnej situácie. Toto časové obmedzenie sa navrhuje preto, že pri bežnej situácii nie je dôvod pri prezenčnej metóde na to, aby študent nenavštevoval školu osobne.

Z dôvodu potreby reakcie na rozhodnutia a opatrenia iných orgánov je žiaduce, aby mali vysoké školy možnosť zmeniť termíny a už zverejnené ďalšie podmienky prijímania na štúdium, a to aj bez potreby schválenia týchto zmien v akademickom senáte. Napríklad, ak by vysoká škola chcela zohľadniť v prijímacom konaní výsledky externej časti maturitnej skúšky, ale táto sa rozhodnutím ministra školstva, vedy, výskumu a športu (ďalej len „minister“) neuskutoční, je potrebné určiť nové podmienky prijatia. Obdobne, ak vysoká škola plánovala prijímaciu skúšku v deň, keď rozhodnutím úradu verejného zdravotníctva nebude možné vykonať prijímaciu skúšku, vysoká škola zverejní nový dátum konania skúšky. Pri dátumoch sa však z dôvodu právnej istoty navrhuje, aby sa zmena termínov uskutočňovala v dostatočnom časovom predstihu (napr. ak by mal byť termín prijímacej skúšky 30. 4., informáciu o tomto dátume má vysoká škola zverejniť najneskôr 16. 4.). Zároveň ak má ísť o študijný program uskutočňovaný fakultou, tieto zmeny môže uskutočňovať v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti fakulta.

Počas krízovej situácie môžu nastať objektívne situácie, kedy z dôvodov, ktoré nezapríčiní sám študent, nemá možnosť svoje štúdium ukončiť v zákonom ustanovenej lehote. Táto lehota je dva roky po uplynutí štandardnej dĺžky štúdia príslušného študijného programu a po jej uplynutí dochádza k skončeniu štúdia ex lege. Práve z dôvodu krízovej situácie sa navrhuje, aby mala vysoká škola (rektor) možnosť posúdiť okolnosti podľa jednotlivých prípadov a následne predĺžiť štúdium o ním určenú lehota. Konkrétnym dôvodom je napríklad nemožnosť absolvovať predmet/štátnu skúšku, hoci si ho/ju študent pôvodne v danom akademickom roku zapísal, ale vysoká škola ho/ju nemohla uskutočniť plánovaným spôsobom a vykonala presun do ďalšieho akademického roka, kedy by už študent mal byť podľa zákona inak vylúčený z dôvodu prekročenia štandardnej dĺžky štúdia o viac ako dva roky.

Obdobne ako pri zasadnutí orgánov sa navrhuje možnosť videokonferencie bez fyzickej prítomnosti aj pre štátne skúšky, rigorózne skúšky, ... Vzhľadom na odlišný charakter tejto výnimky sa však navrhuje jej obmedzenie len na krízové situácie. Vysoká škola musí zvážiť také podmienky, aby zabezpečila rovnosť šancí (zamedziť prípadným podvodom, dostupnosť zvolených prostriedkov pre všetkých študentov a pod.).

Tak ako sa pri štandardnej situácii upravujú možnosti verejnosti, osobitne sa táto situácia navrhuje rozšíriť aj pri krízovej situácii o zvukový záznam, avšak len pre štátne skúšky, rigorózne skúšky a obhajoby rigorózných prác. Takže ak vysoká škola nevie zabezpečiť prezenčný priebeh skúšky s možnou účasťou verejnosti, ani živý prenos, pre zachovanie verejnosti v krízovej situácii bude postačovať vyhotovenie zvukového záznamu.

Počas krízovej situácie majú vysoké školy obmedzené možnosti uskutočňovania výberových konaní. Preto sa navrhuje predĺženie pracovných pomerov na dobu určitú, ktorá by mala uplynúť počas krízovej situácie tak, aby vysoká škola mohla v primeranom čase uskutočniť výberové konanie. Keďže po skončení krízovej situácie sa predpokladá potreba obsadenia pracovného miesta výberovým konaním, obmedzuje sa možnosť predĺženia maximálne do uplynutia posledného dňa tretieho kalendárneho mesiaca po skončení krízovej situácie (napr. ak sa krízová situácia skončí 8. 8., pracovný pomer sa takémuto vysokoškolskému učiteľovi môže predĺžiť maximálne do 30. 11.).

K bodu 4

Vzhľadom na to, že členom niektorých orgánov vysokých škôl mohlo počas súčasnej krízovej situácie uplynúť funkčné obdobie a nebola možnosť vykonať voľby, resp. doplňujúce voľby navrhuje sa výlučne na trvanie súčasnej krízovej situácie „obnoviť“ funkciu osobám, ktorým funkčné obdobie zaniklo, na nevyhnutný čas (trvanie mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19) tak, aby sa zabezpečila plynulá činnosť týchto orgánov.

Z dôvodu jednoznačného postupu prechodné ustanovenie rozlišuje dve situácie: tie orgány, ktorých členstvo už skončilo pred tým, ako novela nadobudne účinnosť a tie orgány, ktorých členstvo by ešte len malo skončiť. V prvom prípade platí zmienené „obnovenie“ funkcie, v druhom predĺženie funkčného obdobia.

K Čl. II (zákon č. 596/2003 Z. z.)

K bodom 1 a 2

V súčasnosti má povolenie iného termínu podania žiadosti v praxi za následok, že škola alebo školské zariadenie (prípadne aj elokované pracovisko) môže začať pôsobiť o rok skôr ako v termíne predpokladanom zákonom.

Keďže je možné očakávať zmeny týkajúce sa siete škôl a školských zariadení vo vzťahu k situácii ohľadom COVID-19, navrhuje sa umožniť zohľadňovať aj špecifické podmienky, ktoré by za určitých okolností mohli odôvodňovať skoršie začatie činnosti - preto by povolenie výnimky mohlo byť naviazané na špecifické podmienky činnosti (môže ísť napríklad o podmienku, ktorú už zákon č. 596/2003 Z. z. uvádza v účinnom znení, t.j. že tento skorší začiatok činnosti nebude mať zvýšené nároky na štátny rozpočet).

K bodu 3

Vzhľadom na súčasnú situáciu sa ukazuje potrebné zvýšiť otvorenosť viacerých inštitútov, ktorých limity sú upravené zákonom. Keďže jednotlivé návrhy sú uplatniteľné pre krízové situácie vo všeobecnosti, navrhuje sa neobmedzovať ich len na súčasnú situáciu.

Vzhľadom na to, že v čase krízovej situácie môže dôjsť k uplynutiu funkčného obdobia riaditeľa a konanie výberových konaní je obmedzené, navrhuje sa jednotný postup pre všetkých zriaďovateľov, ktorý spočíva v možnosti dočasného obsadenia funkcie bez výberového konania (ak nie je možné zorganizovať výberové konanie); z hľadiska obsahu ide o rovnaký postup ako podľa § 5 ods. 9 zákona č. 552/2003 Z. z. Vo vzťahu ku kolektívnym orgánom školskej samosprávy sa z dôvodu komplikácií pri voľbe navrhuje, obdobne ako v oblasti vysokého školstva, predĺženie funkčného obdobia, ak nie je možné ustanoviť nový orgán (voľby a delegovanie členov).

Vzhľadom na to, že návrh umožňuje elektronické rokovania, do úvahy prichádza možnosť, že sa členov príslušného orgánu podarí zvoliť, preto by predĺženie funkčného obdobia nemalo význam na celé obdobie. Navrhuje sa teda, aby v prípade úspešnej voľby (vymenovania) došlo k plynulej výmene členov (napr. ak by malo predĺžené funkčné obdobie skončiť 30. 11., ale nového člena sa podarí zvoliť 20. 9., predĺženie funkčného obdobia skončí 21. 9.); to platí aj pre bod 2. Ide o obdobný prístup ako pri hlavnom kontrolórovi obce (§ 30f ods. 6 zákona č. 369/1990 Zb.).

Podľa § 24 ods. 15 zákona č. 596/2003 Z. z. „Zasadnutie orgánu školskej samosprávy je verejné, ak orgán školskej samosprávy dvojtretinovou väčšinou hlasov všetkých členov nerozhodne inak.“. Za situácie, ak je prítomnosť väčšieho počtu osôb významne obmedzená, prípadne úplne znemožnená, je problematické zásadu verejnosti dodržať. Preto sa s ohľadom na súčasné obmedzenia navrhuje, aby v zákonom ustanovených situáciách bolo možné zásadu verejnosti dodržať aj pri online prenose príslušnej udalosti.

Posledným opatrením je úprava správnych konaní, kde v nadväznosti na obmedzenia v súvislosti s krízovými situáciami môžu nastať komplikácie pri riadnom zisťovaní skutkového stavu, najmä ak účastník konania nemá možnosť predložiť príslušné podklady pre rozhodnutie. Preto sa navrhuje zákonné spočívanie lehôt na rozhodnutie vo vymedzených prípadoch.

K bodu 4

Obdobne ako v oblasti vysokého školstva, aj v oblasti regionálneho školstva sú prípady, keď v súčasnosti došlo k skončeniu funkčného obdobia orgánu školskej samosprávy (ide najmä o radu školy). Preto sa rovnako navrhuje „obnovenie“ funkčného obdobia na čas krízovej situácie.

Z dôvodu jednoznačného postupu prechodné ustanovenie rozlišuje dve situácie: tie orgány, ktorých funkčné obdobie už skončilo pred tým, ako novela nadobudne účinnosť a tie orgány, ktorých funkčné obdobie by ešte len malo skončiť.

K čl. III (zákon č. 597/2003 Z. z.)

K bodu 1

Návrh súvisí s novelou zákona č. 245/2008 Z. z. a z nižšie uvedených dôvodov sa navrhuje umožnenie poskytovanie príspevku aj na odporúčané pracovné zošity.

K bodu 2

Podľa § 4ab ods. 2 zákona č. 597/2003 Z. z. „Príspevok na kurz pohybových aktivít v prírode môže verejná škola použiť na toho istého žiaka iba jedenkrát počas jeho štúdia v príslušnom druhu školy. Stredná škola s osemročným vzdelávacím programom môže použiť príspevok na kurz pohybových aktivít v prírode na toho istého žiaka jedenkrát počas jeho štúdia v prvom až štvrtom ročníku a jedenkrát počas jeho štúdia v piatom až ôsmom ročníku.“.

Podľa § 4ac ods. 1 zákona č. 597/2003 Z. z. „Ministerstvo môže prideliť z kapitoly ministerstva a z kapitoly ministerstva vnútra v priebehu kalendárneho roka zriaďovateľovi verejnej školy príspevok na školu v prírode na žiaka prvého až štvrtého ročníka základnej školy a žiaka prvého až štvrtého ročníka základnej školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v závislosti od disponibilného objemu finančných prostriedkov ministerstva a ministerstva vnútra.“.

Vzhľadom na to, že uvedené príspevky sú obmedzené na konkrétne ročníky a vo viacerých prípadoch nemohli byť z dôvodu súčasnej situácie vyčerpané, je potrebné upraviť režim pre súčasných štvrtákov tak, aby ich mohli použiť aj ako piatáci. Keďže zúčtovanie je štandardne do konca kalendárneho roka, v piatom ročníku nebude možné príspevok použiť počas celého školského roka, ale len do 31. 12. 2020.

Zároveň sa navrhuje otvorenie možností pre školy a školské zariadenia na použitie finančných prostriedkov zo vzdelávacích poukazov. Vzhľadom na to, že v súčasnosti majú významne obmedzené možnosti uskutočňovania záujmového vzdelávania, finančné prostriedky by bolo možné použiť napr. na tovary, ktoré sú v súčasnosti potrebné, t.j. dezinfekčné prostriedky, ochranné prostriedky, ...

K čl. IV (zákon č. 172/2005 Z. z.)

Návrh súvisí s potrebou operatívneho riešenia v krízových situáciách, ktoré vyžadujú odlišný postup, ako je štandard ustanovený zákonom. Prvé tri opatrenia sú v pôsobnosti ministra.

Prvé opatrenie sa týka doby poskytovania finančných prostriedkov. Súčasná právna úprava rozlišuje dve lehoty na poskytovanie finančných prostriedkov úspešným projektom, a to v závislosti od doby riešenia programu APVV. Štandardom sú 3 roky. Ak je doba riešenia programu APVV 5 rokov, finančné prostriedky možno poskytovať úspešnému projektu 4 roky. V krízových situáciách môže nastať prípad, že riešenie konkrétneho projektu je obmedzené, resp. nemožné. Za týchto okolností môže byť problematické vyčerpať finančné prostriedky v zákonom ustanovenej lehote. Preto sa navrhuje, aby možnosť v krízových situáciách dobu čerpania finančných prostriedkov predĺžiť, avšak len vo vymedzenom rozsahu.

Druhé opatrenie sa týka potreby zmeny náležitostí jednotlivých už vyhlásených výziev. Pri niektorých výzvach môžu byť podmienky nastavené tak, že za krízovej situácie nie je reálne ich plnenie v plnom rozsahu. Preto môže byť relevantné niektoré z nich zmeniť.

Tretie opatrenie sa týka doby riešenia projektov. Podľa súčasnej právnej úpravy je „nie dlhšia ako štyri roky“. Tak, ako už bolo uvedené, v krízovej situácii sa môže stať, že na dlhšie obdobie sa realizácia projektu pozastaví. Preto sa navrhuje, v krízových situáciách predĺžiť dobu realizácie projektu.

Štvrté opatrenie sa týka vo všeobecnosti podmienok upravených v rámci nákladov na riešenie projektov, predkladania žiadostí a posudzovania žiadostí. Programy APVV schvaľuje vláda SR. Schválené programy APVV predstavujú základný rámec pre jednotlivé projekty realizované v rámci daného programu APVV. Tento rámec však môže byť nastavený len v rámci možností vymedzených v § 17 až 19 zákona č. 172/2005 Z. z. V krízových situáciách môže aj tu nastať potreba tieto možnosti operatívne modifikovať. Preto sa navrhuje, aby v prípade, ak vláda SR bude schvaľovať programy APVV v krízovej situácii, bolo možné niektoré parametre upraviť odchyľne oproti ustanoveniam § 17 až 19 zákona č. 172/2005 Z. z. Keďže konkrétne verejné výzvy v rámci príslušného programu APVV vyhlasuje poskytovateľ (v tomto prípade APVV), navrhuje sa, aby konkrétne modifikované podmienky v medziach schválených vládou SR určil riaditeľ APVV.

K Čl. V (zákon č. 245/2008 Z. z.)

K bodom 1 a 2

Cieľom návrhu zákona je zvýšenie otvorenosti trhu s učebnicami, učebnými textami a pracovnými zošitmi. Súčasný znenie príslušného ustanovenia umožňuje používanie a financovanie jedného druhu vzdelávacích materiálov, ktoré majú od Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „ministerstvo školstva“) nie schvaľovaciu, ale odporúčaciu doložku. Týmto druhom sú učebnice. V rámci otvárania trhu sa navrhuje rozšíriť tento okruh aj o pracovné zošity, ktoré získajú odporúčaciu doložku, t.j. aj na odporúčané pracovné zošity by mohol štát poskytovať finančné prostriedky.

K bodu 3

V nadväznosti na mimoriadne prerušenie vyučovania sa navrhuje zabezpečenie elektronickej verzie schválených (resp. odporúčaných) učebníc, učebných textov a pracovných zošitov centrálny na jednom, štátom určenom webovom sídle. Toto opatrenie sa navrhuje aplikovať nielen na súčasnú situáciu, ale na krízové situácie vo všeobecnosti.

Na rôznych webových sídlach je v súčasnosti k dispozícii množstvo vzdelávacích materiálov, no z hľadiska aplikačnej praxe je potrebné, aby mali žiaci, ich zákonní zástupcovia, pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci k dispozícii v elektronickej podobe aj učebnice, učebné texty a pracovné zošity.

Vo vzťahu k miestu sprístupnenia učebnice, učebného textu alebo pracovného zošitu pôjde o webové sídlo určené ministerstvom školstva. Nemusí ísť teda priamo o webové sídlo ministerstva školstva, ale o niektorý centrálny portál.

Vo vzťahu k okruhu osôb, ktorým bude elektronickej verzii prístupná sa navrhuje, aby išlo len o žiakov, ich zákonných zástupcov, pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, t.j. osoby, pre ktoré sú učebnica, učebný text a pracovný zošit primárne určené. Vo vzťahu k dobe sprístupňovania sa tiež navrhuje obmedzenie, a to len na čas trvania krízovej situácie.

Vo vzťahu k rozsahu súhlasu sa navrhuje len zverejnenie a sprístupnenie. Z hľadiska formy súhlasu sa navrhuje rovnaké riešenie, ako je použité pri zverejňovaní a sprístupňovaní záverečných, diplomových a habilitačných prác. Teda nevýhradná bezodplatná licencia.

Zároveň sa navrhuje aj rovnaká možnosť vo vzťahu k použitiu technologických opatrení. Teda bude na nositeľovi autorských práv (autor, dedič, vydavateľstvo), či si učebnicu, učebný text alebo pracovný zošit bude môcť niekto uložiť a vytlačiť alebo nie. Dôležité je, že sprístupnením verejnosti nie sú dotknuté majetkové práva súvisiace s následným použitím diela.

K bodu 4

Vzhľadom na obmedzenie zoskupovania väčšieho počtu ľudí je problematické zabezpečovať poskytovanie vzdelávania v dennej forme. Preto sa navrhuje pri mimoriadnom prerušení školského vyučovania v školách (t.j. v krízových situáciách) umožniť dennú formu uskutočňovať aj dištančne.

K bodu 5

V čase mimoriadneho prerušenia školského vyučovania v školách v súvislosti s ochorením COVID-19 sa hodnotenie výhradne formou klasifikácie ukazuje ako neefektívny spôsob spätnej väzby pre žiakov. Tým, že sa žiaci učia v domácich podmienkach, ktoré môžu byť veľmi odlišné, klasifikácia znevýhodňuje tých žiakov, ktorí sa z objektívnych dôvodov nedokážu plnohodnotne zapojiť do vzdelávania. Preto sa navrhuje doterajší spôsob slovného hodnotenia na prvom stupni základnej školy rozšíriť aj na druhý stupeň.

K bodu 6

V nadväznosti na mimoriadne prerušenie vyučovania v súvislosti s ochorením COVID-19 je potrebné operatívne nastaviť viacero procesov v oblasti výchovy a vzdelávania odlišne oproti súčasnému právnemu stavu (napr. podávanie prihlášok, hodnotenie – či už klasifikáciou alebo slovným hodnotením, zápisy, ...), preto sa navrhuje výlučne na čas trvania zveriť ministerstvu školstva možnosť tieto postupy upraviť tak, aby školy, školské zariadenia, zriaďovatelia, ... postupovali v súlade s opatreniami na riešenie súčasnej krízovej situácie.

K čl. VI

Vzhľadom na mimoriadnu naliehavosť opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19 sa navrhuje, aby zákon nadobudol účinnosť dňom vyhlásenia.